

«ЗАКОН ПРО ОСВІТУ» – ОСЯГАЄМО ТА ПРОПОНУЄМО

Віртуальний круглий стіл редакції¹

На фото: Ю. Завалевський (1-й зліва)

ДО КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Створення в закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин належних умов для оволодіння державною мовою на однаковому рівні на всій території України є не лише безумовним дотриманням норм Конституції України, а й засобом порозуміння й комунікації між представниками різних мовних груп, з яких складається українське суспільство, і, найголовніше, – необхідним інструментом консолідації політичної нації, формування національної самосвідомості й міжетнічної взаємодії.

З метою розширення можливостей для випускників щодо здобуття вищої освіти та подальшої самореалізації в українському суспільстві видано наказ МОН від 01.06.2017 р. № 784 «Про затвердження Додаткових заходів щодо формування мовних компетентностей учнів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин на 2017-2020 роки».

У статті 7 Закону зазначається, що «особам, які належать до національних меншин України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної та початкової освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідної національної меншини».

Закон передбачає «перехідний період» до 2020 року, протягом якого кількість предметів у закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин, що вивчаються українською мовою, буде поступово збільшуватися: «Особи, які належать до корінних народів, національних меншин України і розпочали здобуття загальної середньої освіти до 1 вересня 2018 року, до 1 вересня 2020 року продовжують здобувати таку освіту відповідно до правил, які існували до набрання чинності цим Законом, з поступовим збільшенням кількості навчальних предметів, що вивчаються українською мовою».

Підходи до впровадження статті 7 ґрунтуються виключно на педагогічних принципах. У закладах загальної середньої освіти з угорською та румунською мовами навчання, які належать до інших мовних груп, аніж мови національних меншин, які належать до слов'янської мовної групи, перехід до вивчення частини предметів українською в закладах освіти з вивченням угорської та румунської мов здійснюватиметься поступово.

Основна увага в закладах освіти з навчанням мовами національних меншин має бути приділена вивченню української мови, а вже після цього впроваджуватиметься двомовне навчання, коли предмет викладається і мовою меншини, і українською мовою, про що свідчить мовна практика в країнах Європейського Союзу. Поступово в освітній процес почнуть впроваджуватися окремі предмети, що викладатимуться державною мовою.

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

Нині в Україні діє 735 закладів загальної середньої освіти, у яких здійснюється навчання мовами національних меншин. З них у 581 закладі – російською мовою, у 75 – румунською, 71 – угорською, 5 – польською мовою, 3 – молдовською. У 610 закладах загальної середньої освіти є окремі класи з навчанням мовами національних меншин. Загалом мовами представників різних етнічних спільнот навчається 400 тисяч учнів, що становить майже 10% усіх українських учнів.

ЗАВДАННЯ ІНСТИТУТУ в контексті Закону України «Про освіту»: імплементація статті 7

Першочерговим завданням Інституту на шляху імплементації статті 7 Закону України «Про освіту» є модернізація змісту науково-методичного забезпечення закладів ЗСО, у т.ч. з навчанням мовами національних меншин. Філософія дитиноцентризму, людиноцентризму. Це поняття взялось зовсім не випадково. Справа в тому, що моя докторська дисертація була присвячена проблемам взаємовідносин колективності і індивідуальності.

ДНУ «ІМЗО» організовано і проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію з теми «Нове освітнє середовище – сучасний підручник для українського учня» (23.11.2017 р.).

Передусім йшлося про розроблення відповідно до вимог положень Концепції НУШ нового покоління підручників, які мають стати основним інструментом навчання учнів, навігатором у потоці сучасної інформації. Такий підхід потребує їх нових авторів, перегляду формату, створення й видання двомовних термінологічних словників, навчально-методичної літератури, дидактичних матеріалів з української мови, а також мультимедійних ресурсів.

Модернізація навчально-методичного забезпечення закладів ЗСО з навчанням мовами національних меншин сприятиме створенню умов для вдосконалення вивчення української мови в закладах дошкільної та ЗСО, забезпечення учнів якісною освітою, якою передбачено використання двох і більше мов з метою виховання громадянина України, готового до міжкультурного спілкування, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного реагувати на виклики сучасності.

Юрій ЗАВАЛЕВСЬКИЙ
в.о.директора ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»,
доктор педагогічних наук,
заслужений працівник освіти України

¹Укладач Ольга ВИГОВСЬКА.